

Spolnost i ljubav u Hebrejskoj Bibliji

Doc. dr. sc. Niko Bilić

amdg.ffrz.hr → nastava → FFRZ

Pregled tema (1)

- **Čovjek stvoren za zajedništvo (Post 1-5)**
 - **Bračne krize Abrahama i Sare (Post 12-25)**
 - **Izak i Rebeka (Post 24 u kontekstu)**
 - **Jakov i njegova ljubav (Post 25-50)**
 - **Juda i Tamara (Post 38 u kontekstu)**
 - **Potifarova žena (Post 39) i Bileamov kraj (Br 31,1-20, usp. Br 22-25)**
 - **Spolno zlostavljanje: Lot (Post 19), Dina (Post 34)**
 - **Mojsije, Jitrova kći i žena iz Kuša**
-

Pregled tema (2)

- **Zapovijed ljubavi i osnovni nacrt antropologije u HB**
 - **Spolnost i pravo (6. i 9. zapovijed Božja)**
 - **Rahaba bludnica i tiranica Izebela**
 - **Davidov grijeh i Bat Šeba (1 Sam 11s)**
 - **Esterin životni put**
 - **Zaručnik i zaručnica u Pjesmi nad pjesmama**
 - **Biblijski mudrac i žena**
 - **Hošea i Gomera – spolnost i ljubav u proročkim tekstovima. Izaijina i Ezekielova žena (Iz 8,3; Ez 24,16.21.25)**
-

Čovjek stvoren za zajedništvo

- Slika Božja: “načinimo!” (Post 1,26)
- → čovjek: stvori ih (v27)
- Nije *dobro* (!) da bude sam (2,18)
 - Odgovor na problem samoće
 - Muško i žensko u 1,27s; 5,2?
- Stvoreni, blagoslovljeni
 - אדם 'adam “čovjek” i “Adam”
 - Uzajamnost muža i žene u 2,18.20?
- “kao što je on” (2,18.20) –
koja ide ususret, pred njim je
- “Rebro”, bok (2,22) – dragocjenost, nutrina, živo tkivo
- Ista srž: “kost” i “meso” (2,23)

Jedno tijelo

- Čovjek progovara u Post 2,23:
- u susretu s drugom osobom
- אִשָּׁה \ אִישׁ 'iš/'iššâ:
muž – žena, on – ona (2,23)
 - Međusobni odnos u 2,24?
- *prionut će uza ženu* (2,24)
 - *Moja kost, moje meso* (2,23)
 - *Duša se moja k tebi privija* (Ps 63,9)
- **Jedno tijelo:** בָּשָׂר *bašar*, σάρξ [sarks] –
meso, (smrtno) tijelo (Post 2,24)
 - Zajedništvo i u slabosti, umiranju
 - Ostaviti oca i majku
 - Osnovati novu obitelj

Prijevara

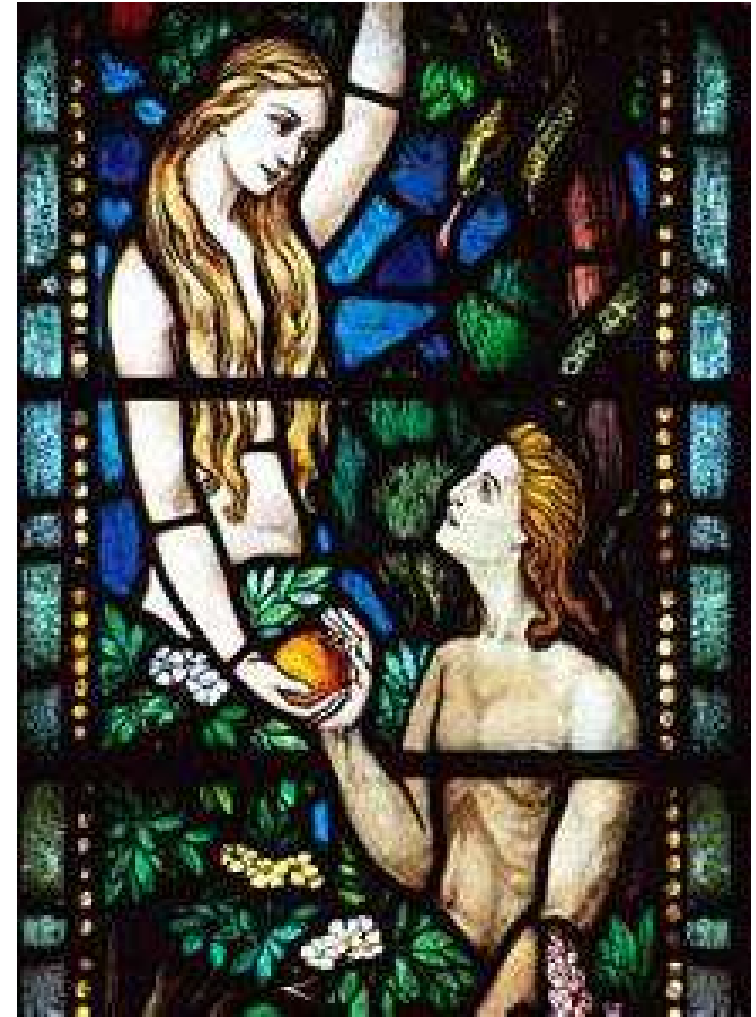
Hieronymus Bosch, Raj zemaljski, 1485-90.
Museo del Prado

- **Uloga muža u Post 3,1-5?**
 - Nikakvo zauzimanje, neaktivan
 - ⇔ “moje” (2,23), “prionuti” (v24)
 - ljubljena odabranica ostavljena – sama!
 - Nije dobro... (2,18)
- **Žena hrabro ispravlja laž iz 3,1:**
 - “smijemo jesti” (3,2)
- **Odakle zna za upozorenje u 3,3:
plod drva nasred vrta (usp. 2,17)?**
 - Uspostavlja komunikaciju, sluša i pamti
 - Pooštrava?
 - “jesti” (2,17) → “dirnuti” (3,3)

Ljudska ranjivost

- ❑ Zajedništvo muža i žene u Post 3,6-8?
- oboje jedu (v6)
- otkrivaju izloženost (v7)
- → skrivaju se (8), bez dijaloga
 - ❑ Stid i strah (⇔ nisu se stidjeli 2,25)
- Adam progovara Bogu (3,10)
 - ❑ Nakon grijeha
 - ❑ Optužuje ženu (v12)
- “Prevarila me zmija” (3,13)
 - ❑ Eva u dijalogu s Bogom
 - ❑ Žudnja i vlast (16)
- “poslušao si glas svoje žene” (3,17)
 - ❑ Adam osuđen jer nije *slušao Božji glas*
 - ❑ zemlja prokleta zbog njega (17)

Poslije sloma

- Čovjek daje ime (Post 3,20)
 - primaju zaštitu od Boga (v21)
- odijelo (v21)
- odvojeni od Boga (v22-24)
 - Zapriječen pristup drvu života
- Adam *poznaje* Evu 4,1
 - יָדָע *jada* – blisko poznavanje (usp. Lk 1,34)
 - što su sve prošli?
 - Kako majka gleda na prvorođenca u 4,1?
- “stekla sam sina s יהוה (4,1)

Tragedija i novi život

- “Abela ubi Kajin” (4,25)
- slomljeno majčino srce (4,25)
 - roditelji bez aktivne uloge
- dobivaju Šeta (4,25; 5,3)
- “Bog mi dade drugoga”
 - ⇔ muke rađanja (3,16; usp. Iv 16,21)
 - “Na svoju sliku, sebi slična” (Post 5,3)
- još sinova i kćeri (5,4)

© The Fitzwilliam Museum, Cambridge, UK

William Blake
The Angel of divine presence clothing Adam and
Eve with coats of skin (1803), akvarel

Osnovni pojmovi

- Muško i žensko (Post 1,27; 5,2)
זָכָר *zākar*, נִקְבָּה *n^eqebâ*
- Muž, žena (on, ona)
- *Uzeti* לָקַח *lāqah* – sklopiti brak
(uzeti za ženu, dati za ženu...)
- Ljubiti – אָהַב *'āheb*
 - Lea: “Muž će me ljubiti” (Post 29,32)
 - Zato ljubi Jahvu, Boga svojega (Pnz 6,5)
- יָדָע *jāda* ‘ “spoznati” – intimni odnos uz cjelovito prihvaćanje osobe
- Adam pozna svoju ženu Evu (4,1.25)
- Muža ne poznajem (Lk 1,34)

Osnovni pojmovi (2)

- “Ući k” njoj, prići – בוא אל *bô’ ‘el*
– bez antropološkoga okvira
 - Uđi k mojoj sluškinji (Post 16,2)
 - Uđe on k Hagari (v4)
- Leći s – שכב *šākab*
 - Šekem i Dina, s “akuzativom”, objekt (Post 34,2)
 - “Legni sa mnom” (עם ‘im “s”) Potifarova žena Josipu (39,7)
- Počiniti blud – זנה *zānâ*
 - Narod se upusti u blud s Moapkama (Br 25,1)
- Učiniti preljub – נאף *nā’af*
 - Neka se kazni i preljubnik i preljubnica (Izl 20,10)

